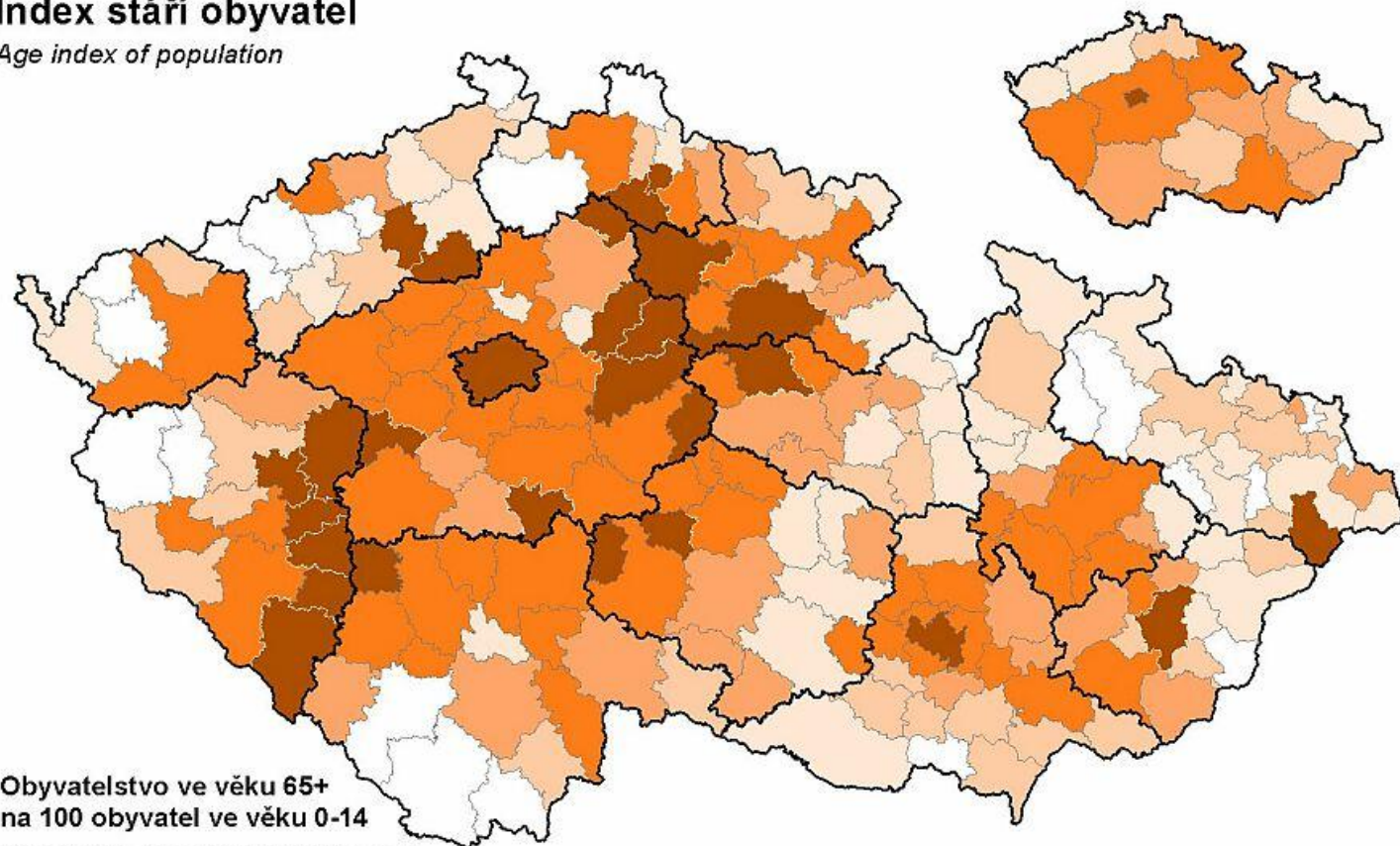

**STRUKTURA
OBYVATELSTVA:
POHLAVÍ /
RODINNÝ STAV /
VZDĚLÁNÍ**

GOS 12

Index stáří obyvatel

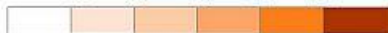
Age index of population

Obyvatelstvo ve věku 65+
na 100 obyvatel ve věku 0-14

Population aged 65 and more per
100 inhabitants aged 0-14

65 75 80 85 95

Česká republika (Czech Republic) = 85,4

Extrémní hodnoty (Extreme values):

Maximum: Praha = 121,2

Minimum: Česká Lípa = 51,6

POHLAVÍ

- poměr mužů a žen v populaci.
  - Primární při početí, sekundární při narození
  - zhruba 105 chlapců na 100 dívek
    - V některých lidských společenstvích může být tento poměr vychýlen, a to jak náhodnými vlivy, tak i potraty závislými na testech pohlaví a infanticidou.
- Pojem **pohlaví** či **sex**
  - o základních fyziologických rozdílech mezi muži a ženami, tj. zejména o rozdílech, které se týkají pohlavních orgánů a reprodukčních dispozic
  - kategorie především biologická jako základ,
    - Maskulinita / femininita - index / koeficient

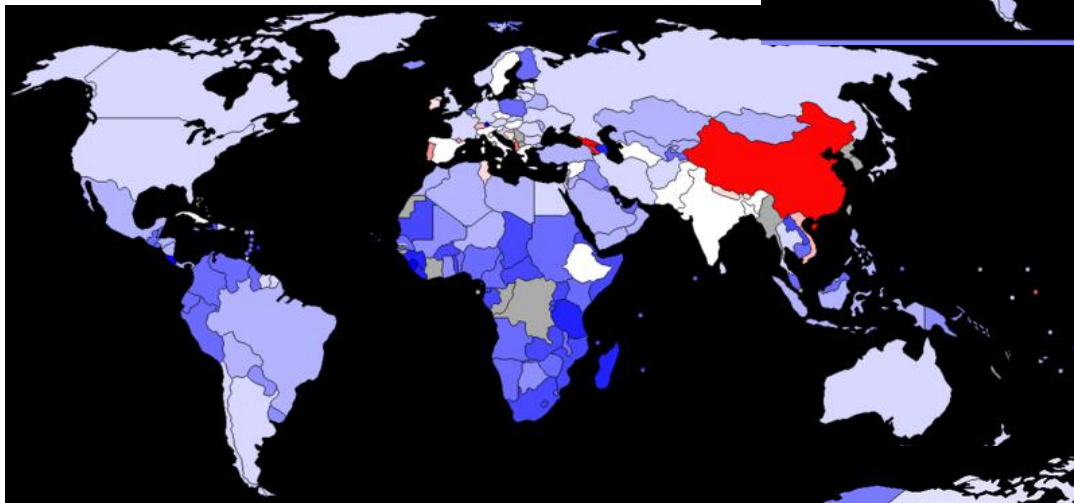
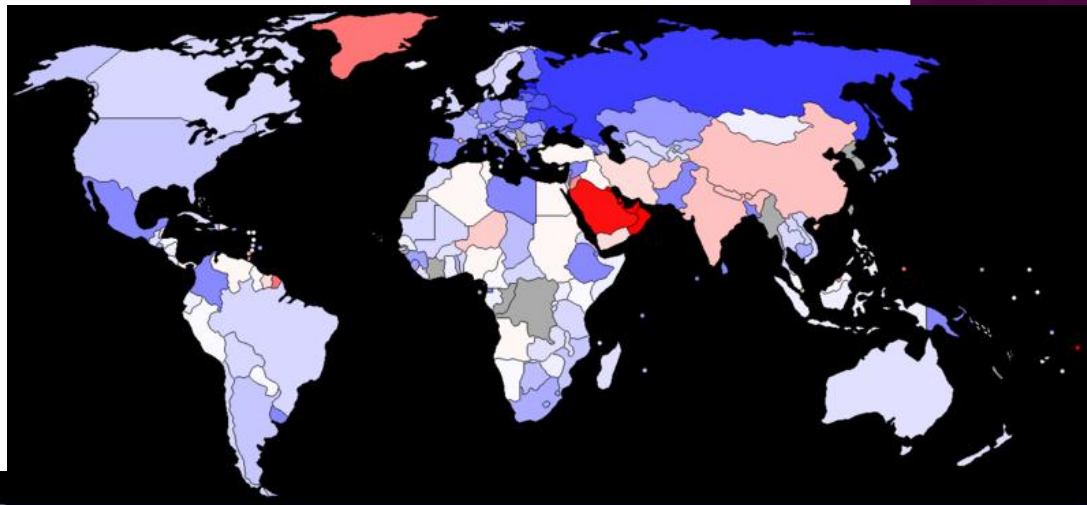
POMĚR POHLAVÍ

země	celkem	při narození	do 15	15–65	nad 65
Estonsko	0,84	1,06	1,06	0,91	0,5
Chorvatsko	0,93	1,06	1,05	0,99	0,62
Guinea	0,94	1,03	1	0,92	0,72
Japonsko	0,95	1,05	1,05	1,01	0,73
Jihoafrická republika	0,95	1,02	1,01	0,95	0,63
Francie	0,95	1,05	1,05	1	0,7
Česko	0,95	1,06	1,06	1,01	0,64
Slovensko	0,95	1,07	1,06	1,02	0,63
Německo	0,96	1,06	1,05	1,04	0,7
Gabon	1	1,03	1,01	0,99	1,05
Indonésie	1	1,05	1,04	1	0,77
Svět	1,01	1,06	1,06	1,03	0,79
Bangladéš	1,05	1,06	1,06	1,04	1,16
Spojené arabské emiráty	1,43	1,05	1,04	1,55	2,73
Kuvajt	1,52	1,04	1,04	1,77	1,71

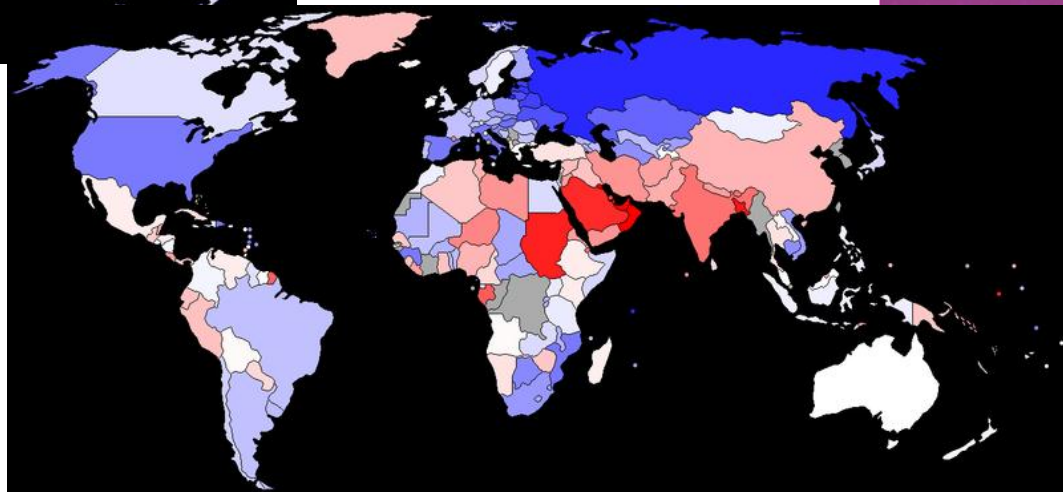
Dle *CIA World Factbook* pro rok 2006

POMĚR POHLAVÍ: CELKOVÁ POPULACE / 0-14 / 65+ LET

Modrá zobrazuje více žen,
červená více mužů v porovnání se
světovým průměrem
1.01 / 1.06 / 0.79 mužů/žen.

GENDER

- ◉ (slovo řeckého původu, znamenající rod, do češtiny přenášeno především z angličtiny; z důvodu významové mnohoznačnosti se nepřekládá)
  - sociální kategorií, kterou je však třeba odlišit od kategorie pohlaví
  - *maskulinita* či *femininita*
- ◉ připisované či očekávané sociální role, chování, ale i předsudky, stereotypy, hodnocení a sebehodnocení, představy o tom, co je a co není pro muže nebo ženu vhodné a správné.
  - nejen mezi odlišnými společnostmi a kulturami, ale i mezi odlišnými sociálními skupinami uvnitř společnosti - ať již v témže čase či v různých historických obdobích.
  - rozdílný, někdy vysloveně protikladný, přístup k osobám mužského a ženského pohlaví / genderové stereotypy
  - lidé předávají a vstřebávají během celoživotního procesu zvaného socializace.

INSTITUCE ZABÝVAJÍCÍ S GENDEREM

- ◉ Katedra genderových studií FHS UK Praha
- ◉ Sociologický ústav AV ČR - výzkumný tým Gender v sociologii
- ◉ Gender Studies, o.p.s.
- ◉ Gender centrum FSS MU Brno

RODINNÝ STAV

- jednou ze základních demografických charakteristik každé populace
  - svobodné,
  - ženaté a vdané,
  - rozvedené a ovdovělé
  - zpravidla zvlášť pro muže a ženy.
    - Nová pravidla pro vydávání občanských průkazů přinesla změnu k lepšímu pro snoubence nebo rozvádějící se páry. Jejich životní krok už neznamena automatické obíhání úřadů kvůli výměně občanky. Měnit je po svatbě či po rozvodu nemusí ten, kdo si do nového dokladu nenechal zapsat rodinný

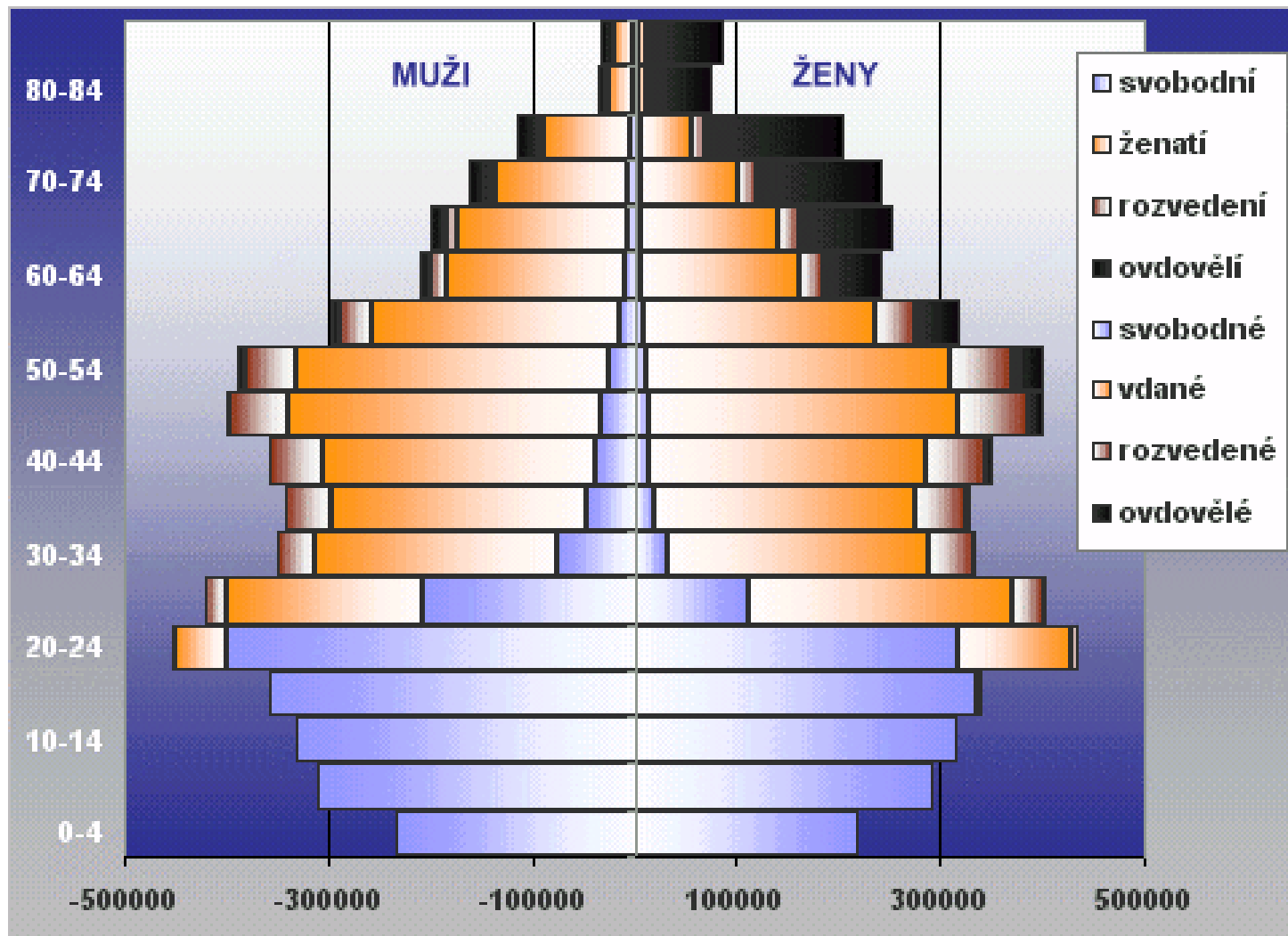

ČESKY	ARABSKY	NĚMECKY	ANGLICKY	FRANCOUZSKY	POLSKY	RUSKY
rodinný stav	حالة الزواجية	Familienstand	civil status –marital status –marital condition –status, conjugal	situation matrimoniale –état matrimonial	stan cywilny	Семейное состояние
svobodný	عزاب	Ledige	single –never married	célibataire	osoby wolne –nieżonaci –niezamężne (osoby)	Лица не состоящие в браке
svobodný muž	اعزاب	Junggeselle	bachelor	célibataire du sexe masculin	kawalerowie	Холостые
svobodná žena	عواذب – عازبات	Jungfer	spinster	célibataire du sexe féminin	panny	Незамужние
ženatý –vdaná	أشخاص المتزوجون	Verheiratete –verheiratete Person	married person	marié –personne mariée	stan małżeński	Лица состоящие в браке
ženatý muž	رجال المتزوجون	verheirateter Mann	married man	homme marié	żonaci	Женатые мужчины
vdaná žena	النساء المتزوجات	verheiratete Frau	married woman	femme mariée	mężatki	Замужние женщины
nesvobodný	غير العزاب	nicht ledige Person	ever-married person	non-célibataire	osoby spoza grupy wolnych	Лица когда-либо состоявшие в браке

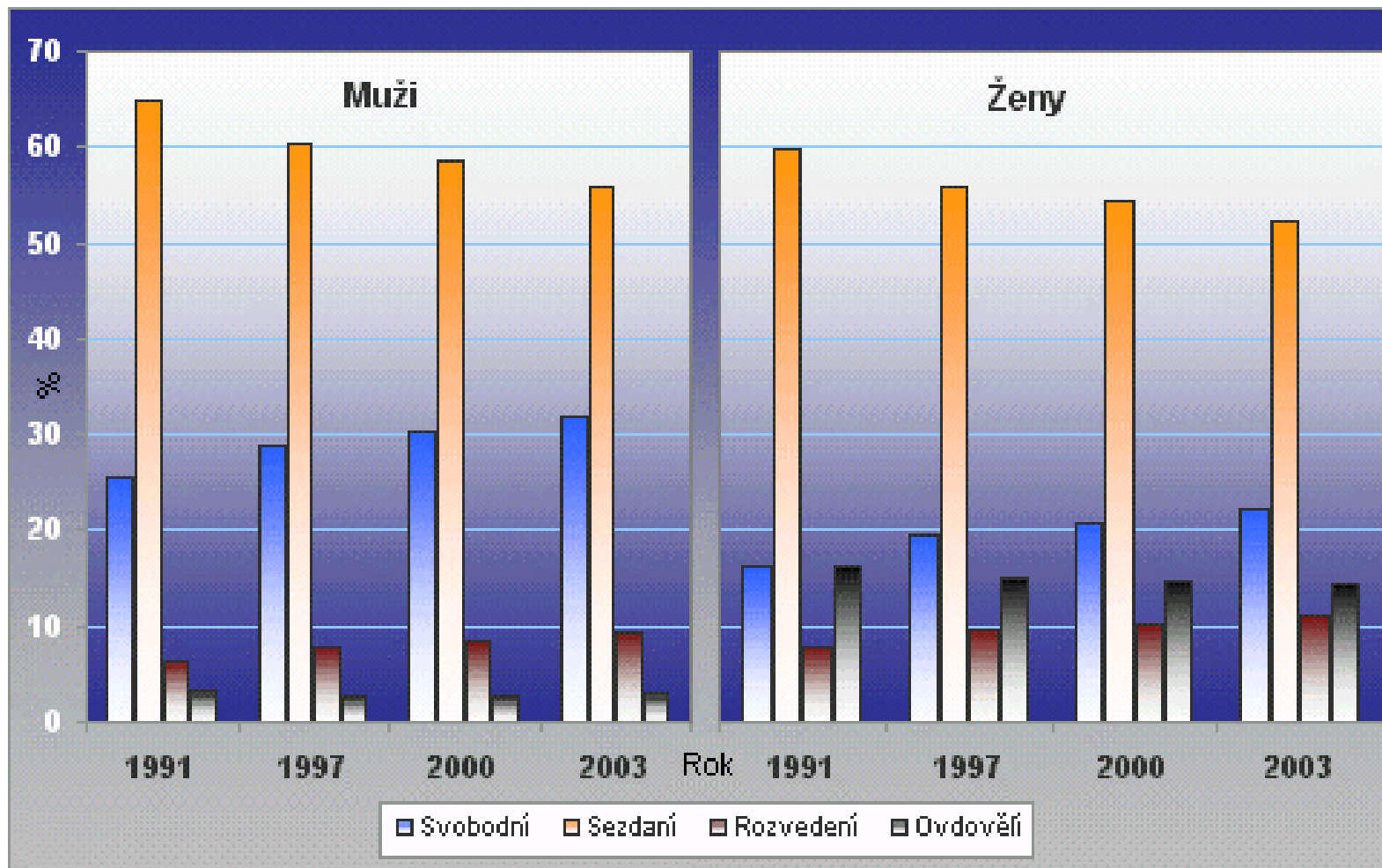
REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ

- ČR: zákon z r. 2006
- **homosexuálové uzavírat partnerské svazky**
  - alespoň jeden z partnerů musí mít státní občanství ČR
  - „svéprávná“ osoba starší 18 let, která nežije v manželství nebo jiném registrovaném partnerství.
  - formou prohlášení učiněného osobně před matričním úřadem
  - kniha registrovaného partnerství, kde se budou zaznamenávat vzniklá partnerství gayů a lesbiček.
- **výhody registrovaného partnerství?**
  - právo dědit dle zákona v první dědické skupině spolu s dětmi pozůstalého
  - může se informovat u lékařů na zdravotní stav druhého partnera
  - zastupovat v různých záležitostech, např. při přebírání dopisů, zrušení rezervací ubytování

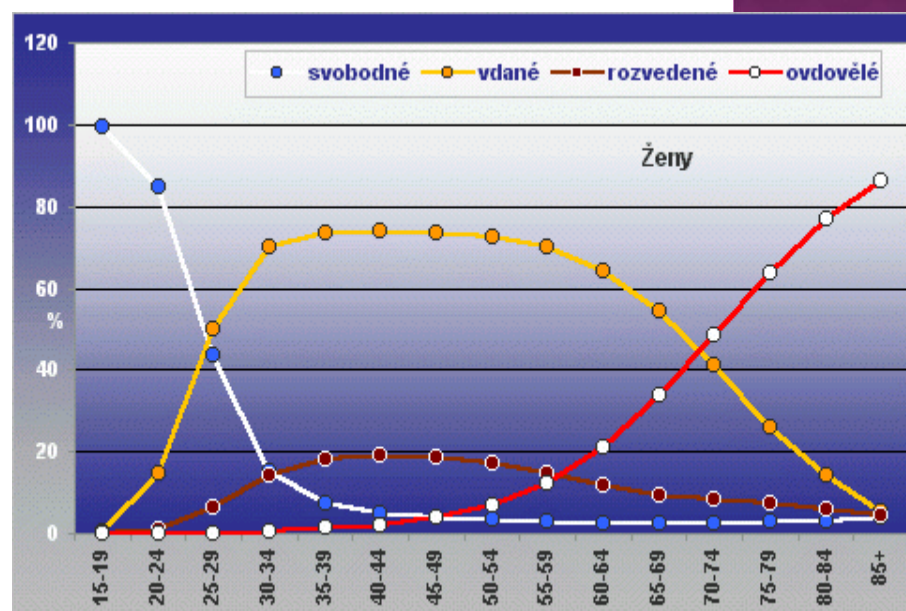
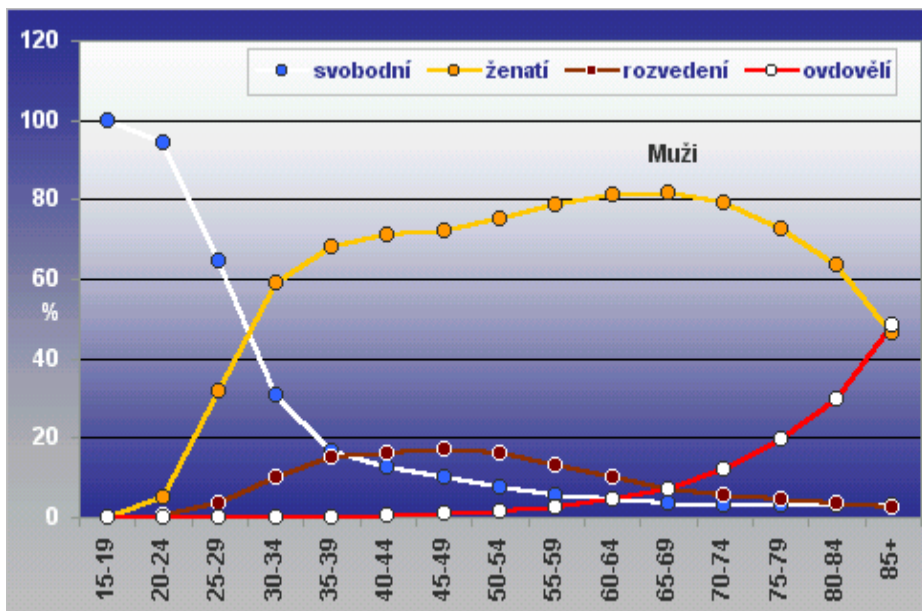
VĚKOVÉ SLOŽENÍ OBYVATEL ČR PODLE RODINNÉHO STAVU, PĚTILETÝCH VĚKOVÝCH SKUPIN A POHLAVÍ, 2000

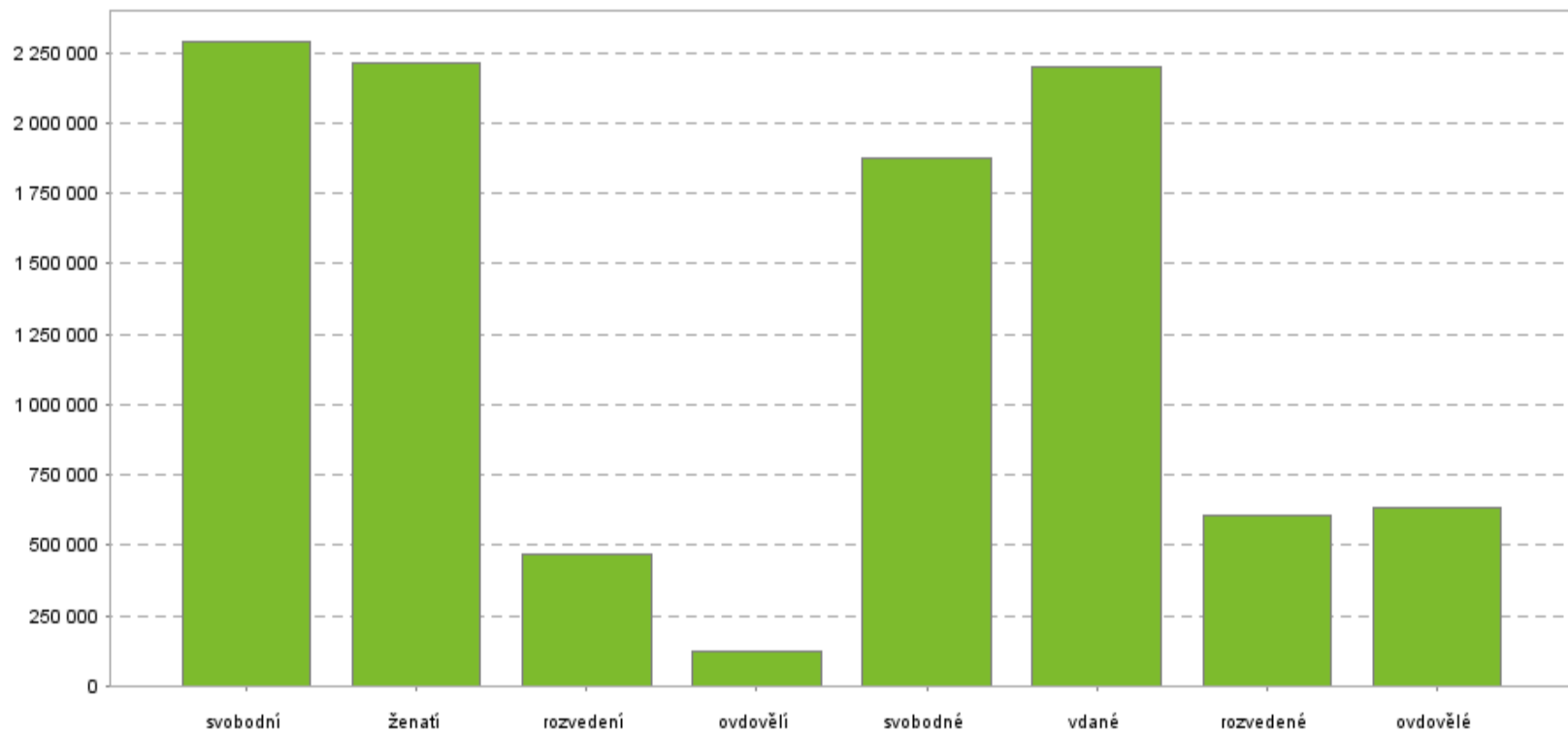
STRUKTURA OBYVATELSTVA STARŠÍHO 15 LET PODLE RODINNÉHO STAVU, VYBRANÉ ROKY, v %

PROCENTUÁLNÍ SLOŽENÍ OBYVATEL PODLE RODINNÉHO STAVU, VĚKOVÝCH SKUPIN A POHLAVÍ, 2003

RODINNÝ STAV SLDB 2011

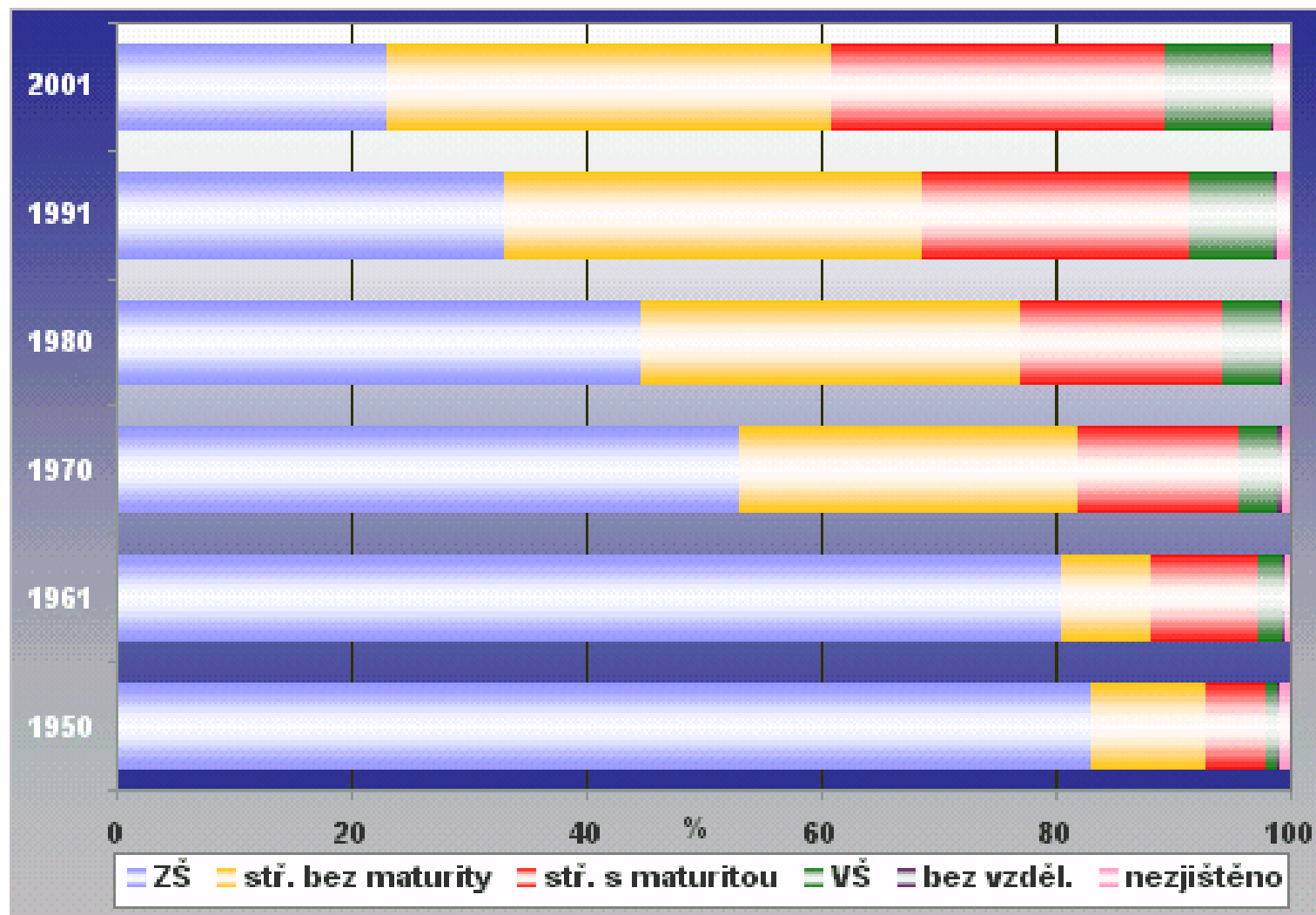
VZDĚLANOSTNÍ SLOŽENÍ

- podle stupně nejvyššího dosaženého vzdělání obyvatele se vzděláním:
  - základním,
  - středoškolským bez maturity,
  - středoškolským s maturitou a
  - vysokoškolským vzděláním.
- podrobnější členění
  - např. úplné střední vzdělání všeobecné a úplné střední vzdělání odborné, nebo jsou např. zaměřena i na postgraduální vysokoškolské vzdělání.
- pro mezinárodní srovnávání
  - ISCED klasifikace

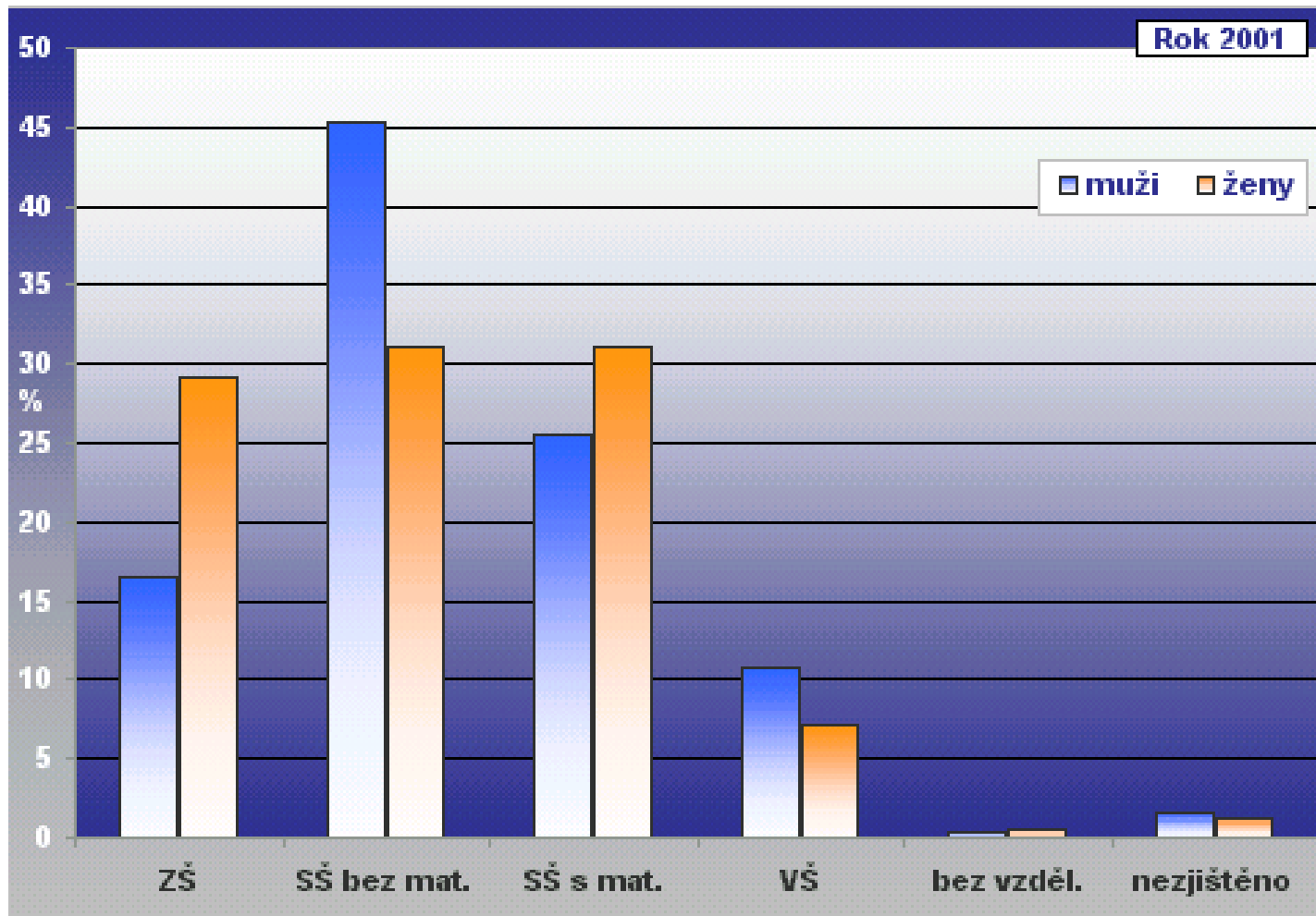
SLDB 2011

- ⊙ Bez vzdělání
  - Neukončené základní vzdělání
- ⊙ Základní vzdělání
- ⊙ Střední vč. vyučení (bez maturity)
  - Úplné střední všeobecné (s maturitou)
  - Úplné střední odborné (s maturitou)
  - Nástavbové studium (vč. pomaturitního studia)
  - Vyšší odborné vzdělání (absolutorium)
- ⊙ Bakalářské (Bc., BcA.)
  - Magisterské (Ing., MuDr., JUDr., PhDr., Mgr. aj.)
  - Doktorské (Ph.D., ThD., DrSc., CSc.)

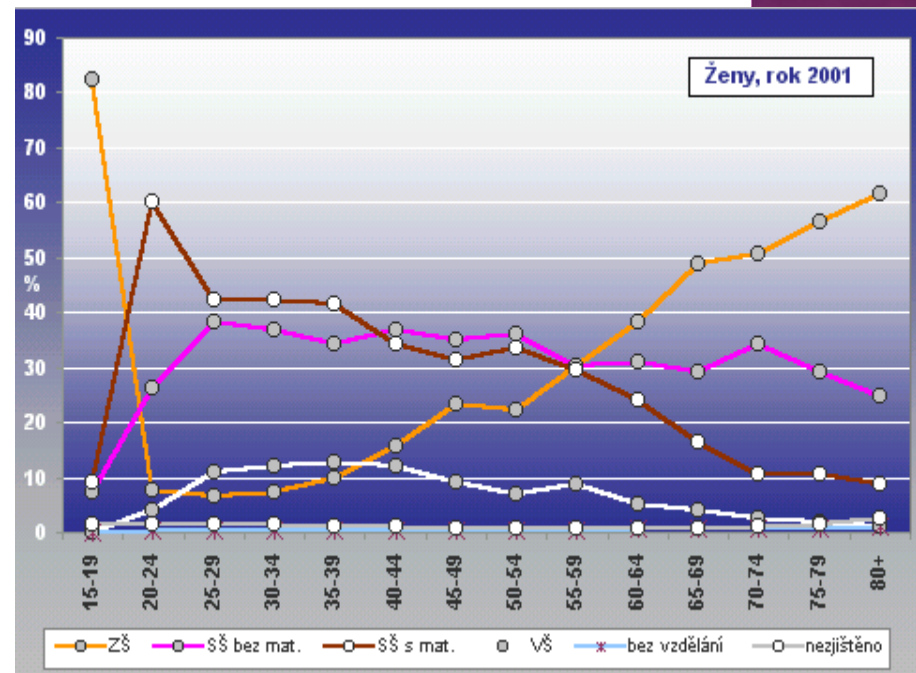
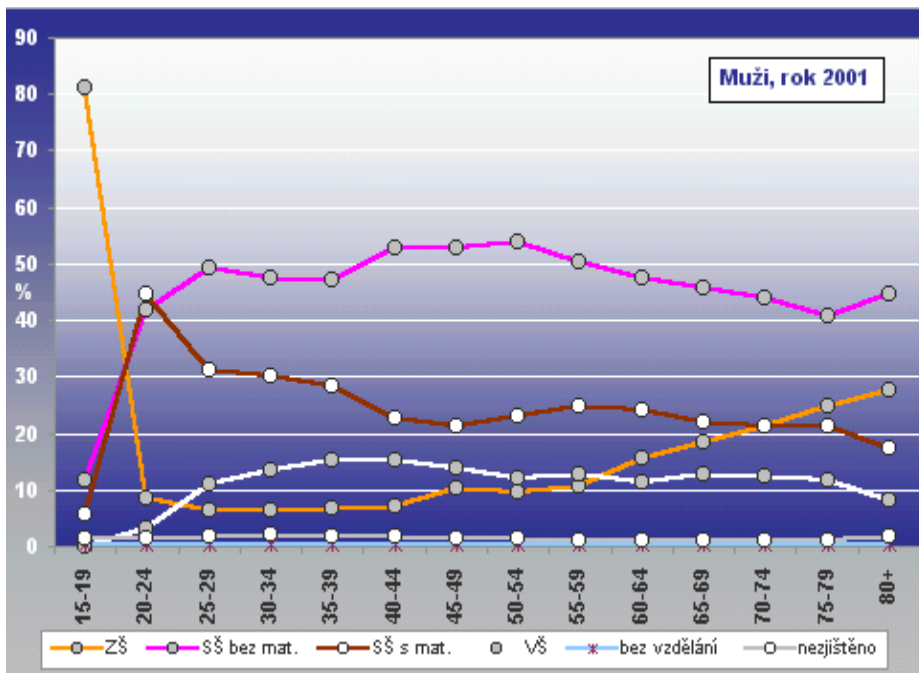
STRUKTURA OBYVATELSTVA STARŠÍHO 15 LET PODLE NEJVYŠŠÍHO UKONČENÉHO VZDĚLÁNÍ, V %

STRUKTURA OBYVATELSTVA STARŠÍHO 15 LET PODLE NEJVYŠŠÍHO UKONČENÉHO VZDĚLÁNÍ A POHLAVÍ, 2001, v %

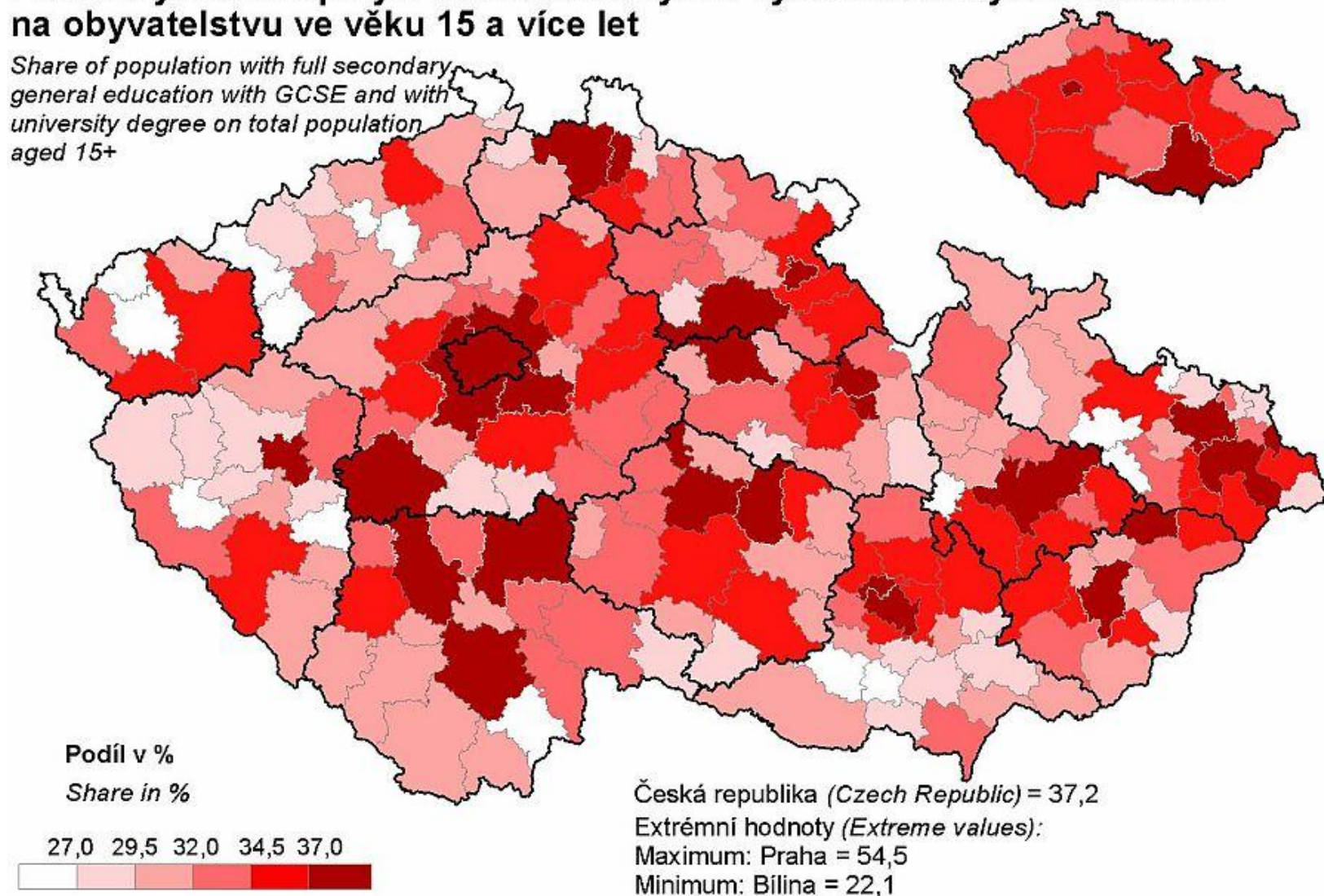

STRUKTURA OBYVATELSTVA STARŠÍHO 15 LET PODLE NEJVYŠŠÍHO UKONČENÉHO VZDĚLÁNÍ, VĚKOVÝCH SKUPIN A POHLAVÍ, 2001, v %

Podíl obyvatel s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 15 a více let

Share of population with full secondary general education with GCSE and with university degree on total population aged 15+

OPERAČNÍ PROGRAM VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENCESCHOPNOST

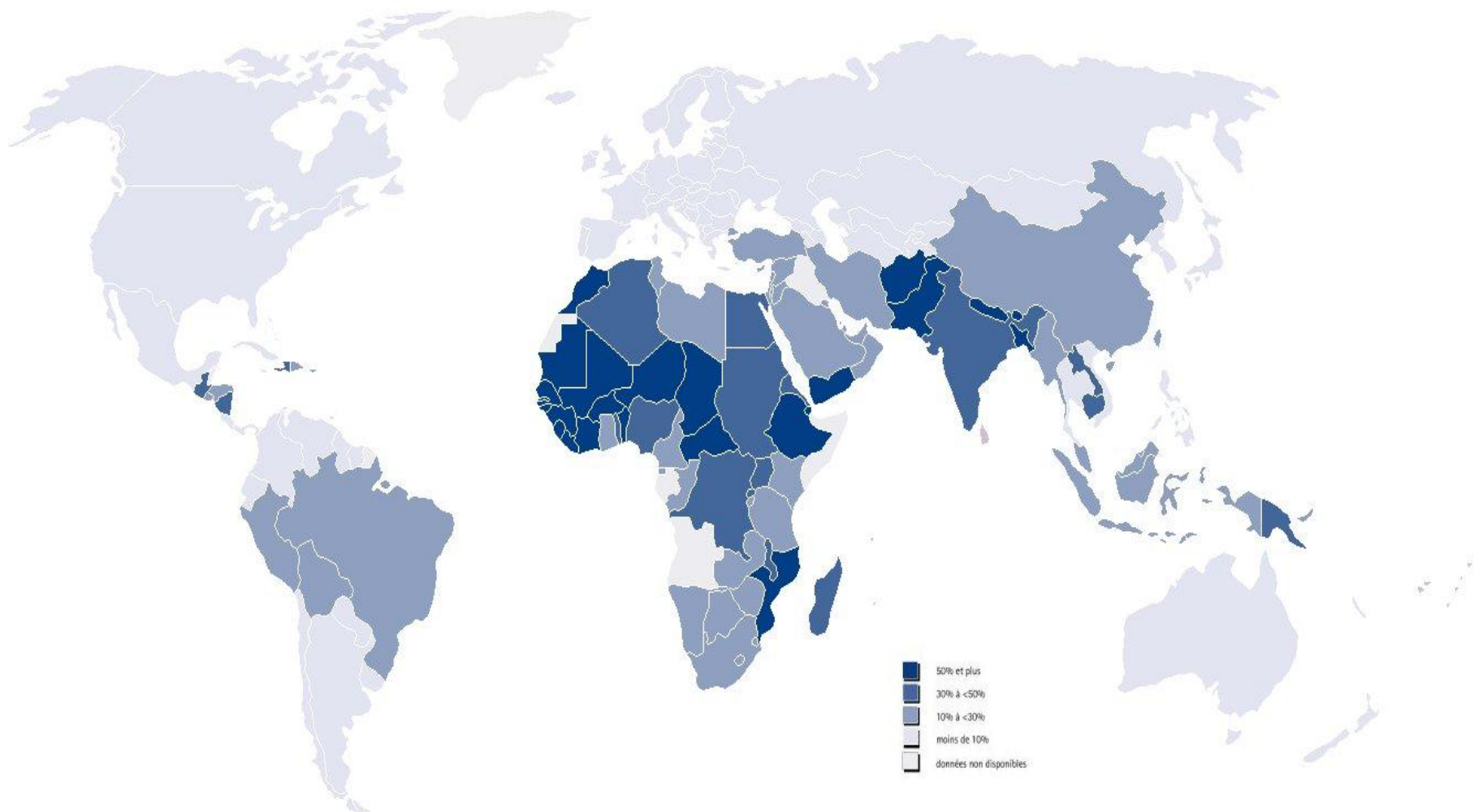
- ◉ Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost je zaměřený na zkvalitnění a modernizaci systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a ke zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji.
- ◉ Kdo může žádat o podporu?
  - Školy a školská zařízení, organizace působící ve vzdělávání a kariérovém poradenství, instituce vědy a výzkumu, ústřední orgány státní správy a jimi řízené organizace, obce, města, kraje, nestátní neziskové organizace a další.
- ◉ Kdo má OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost na starosti?
  - Řídícím orgánem OP VK je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR - sekce řízení operačních programů.
- ◉ Jak je OPVK financován?
  - z Evropského sociálního fondu (ESF).
  - z prostředků cíle Konvergence,
  - z prostředků pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
  - 1,83 mld. €, což činí přibližně 6,8 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro ČR

PŘÍČINY NEDOSTUPNOSTI VZDĚLÁNÍ V ROZVOJOVÉM SVĚTĚ

- ◉ **Nedostatek škol a vybavení**
  - růst populace, na směny, velké vzdálenosti
- ◉ **Cena vzdělání**
  - mezinárodní právní rámec k poskytování bezplatného základního školství, školné - v nejrůznějších podobách - je stále běžnou praxí ve více než 100 zemích.
- ◉ **Zaměstnané děti**
  - Podle Mezinárodní organizace práce (ILO) musí asi 180 milionů dětí ve věku 5 až 15 let denně pracovat
  - V subsaharské Africe jde o jedno dítě ze tří, v Asii jedno z pěti a v Latinské Americe jedno ze šesti
- ◉ **Podvýživa, nemocnost, mentální a fyzické postižení**
  - ve všech rozvojových zemích dohromady zanedbají děti kvůli nemocem nebo podvýživě 200 milionů let školní docházky / vedle podvýživy takzvané „nemoci chudých“, tedy malárie, tuberkulóza a HIV/AIDS
- ◉ **Ozbrojené konflikty a špatná bezpečnostní situace**
  - až 80 procent dětí, které nechodí do školy, žije v zemích postižených v současnosti či nedávné minulosti ozbrojeným konfliktem, nemusí jít jen o otevřenou válku (chronické krize, současná situace Palestinců)
- ◉ **Diskriminace**
  - vyloučeny (oficiálně či neoficiálně) menšiny, děti nakažené virem HIV či děti s fyzickým a psychickým postižením X diskriminace ukrytá ve volbě vyučovacího jazyka, cenzurovaných učebnicích dějepisu, náboženství atd., proti dívkám
- ◉ **Osnovy a vyučovací jazyk**
  - Osnovy jsou často kopiemi evropských či amerických osnov, jsou zastaralé, akademicky příliš náročné a neadekvátní věku a praktickým potřebám dětí v dané zemi.
  - velkou překážkou také vyučovací jazyk - zpravidla se vyučuje jen v oficiálním jazyce, avšak ten je nezřídka dědictvím z období kolonializace, a ne mateřským jazykem studentů
- ◉ **Učitelé**
  - Na světě je potřeba podle UNESCO 35 milionů kvalifikovaných učitelů. Jejich nedostatek přispívá k přeplňování tříd (např. v Etiopii tak má učitel ve třídě v průměru 85 dětí, a někde dokonce více než 100) a jejich nedostačující kvalifikace je jedním z klíčových důvodů špatné kvality výuky.
- ◉ **Korupce a neefektivnost investic**
  - Mnozí vidí příčinu v nedostatku peněz ve státních rozpočtech umocňovaném zadlužeností rozvojových zemí.

ROZŠÍŘENÍ NEGRAMOTNOSTI VE SVĚTĚ

K ROKU 2000

○ Číselníky -

- Přehled a plné znění vybraných číselníků spravovaných ČSÚ.
- Číselník
  - je uspořádaný seznam kódů a jim přiřazených významů.

○ Klasifikace -

- Přehled a plné znění všech klasifikací spravovaných ČSÚ.
- Klasifikace
  - je hierarchicky uspořádané třídění určitých ekonomických, sociálních nebo demografických jevů či procesů.

KLASIFIKACE ZAMĚSTNANOSTI (KZAM-R)

- ⊙ KZAM-R definuje pět úrovní seskupení tvořené:
  - 10 hlavními třídami
  - 28 třídami
  - 119 skupinami
  - 499 podskupinami
  - 3221 jednotkami.
- ⊙ Jednotky sestávají z řady detailních zaměstnání, např. fyzik mechanik
  - patří do jednotky 211 12, do podskupiny 211 1, která je zahrnuta do skupiny 211 a ta je součástí třídy 21 a hlavní třídy 2.

VÝVOJ STRUKTURY ZAMĚSTNANOSTI PODLE POVOLÁNÍ V ČR, 1999 / 2008 (%)

KLASIFIKACE ZAMĚSTNÁNÍ A POSTAVENÍ ZAMĚSTNANÝCH V NH

- 1 - Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci 6,6 / 6,7
- 2 - Vědečtí a odborní duševní pracovníci 10 / 11,1
- 3 - Techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci 18,4 / 22,7
- 4 - Nižší administrativní pracovníci 7,7 / 7,1
- 5 - Provozní pracovníci ve službách a obchodě 12,1 / 11,6
- 6 - Kvalifikovaní dělníci v zemědělství a lesnictví 2,1 / 1,3
- 7 - Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři 20,9 / 18,7
- 8 - Obsluha strojů a zařízení 12,8 / 13,5
- 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci 8,2 / 7
- 10 - Příslušníci armády 1,2 / 0,3

- Zdroj: Trh práce v ČR 1993 - 2008. Praha: Český statistický úřad, 2009. Výpočty NVF.

HLAVNÍ TŘÍDA 3 - TECHNIČTÍ, ZDRAVOTNIČTÍ, PEDAGOGIČTÍ PRACOVNÍCI A PRACOVNÍCI V PŘÍBUZNÝCH OBORECH

- Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech provádějí většinou technické a příbuzné úkoly spojené s výzkumem a využitím vědeckých a uměleckých koncepcí a předpisů. Vychovávají v různých školských zařízeních.
  - Většina zaměstnání v této třídě vyžaduje schopnosti odpovídající střednímu odbornému vzdělání (příp. úplnému střednímu vzdělání). Úkoly plněné pracovníky v této hlavní třídě obvykle zahrnují:
    - provádění technické práce spojené s výzkumem a využitím koncepcí a příslušných metod na poli přírodních, zemědělsko-lesnických, společenských věd, jakož i v oblasti technických a humanitních věd.
- Hlavní třída je rozdělena na 4 třídy, 23 skupin, 90 podskupin a 572 jednotek.

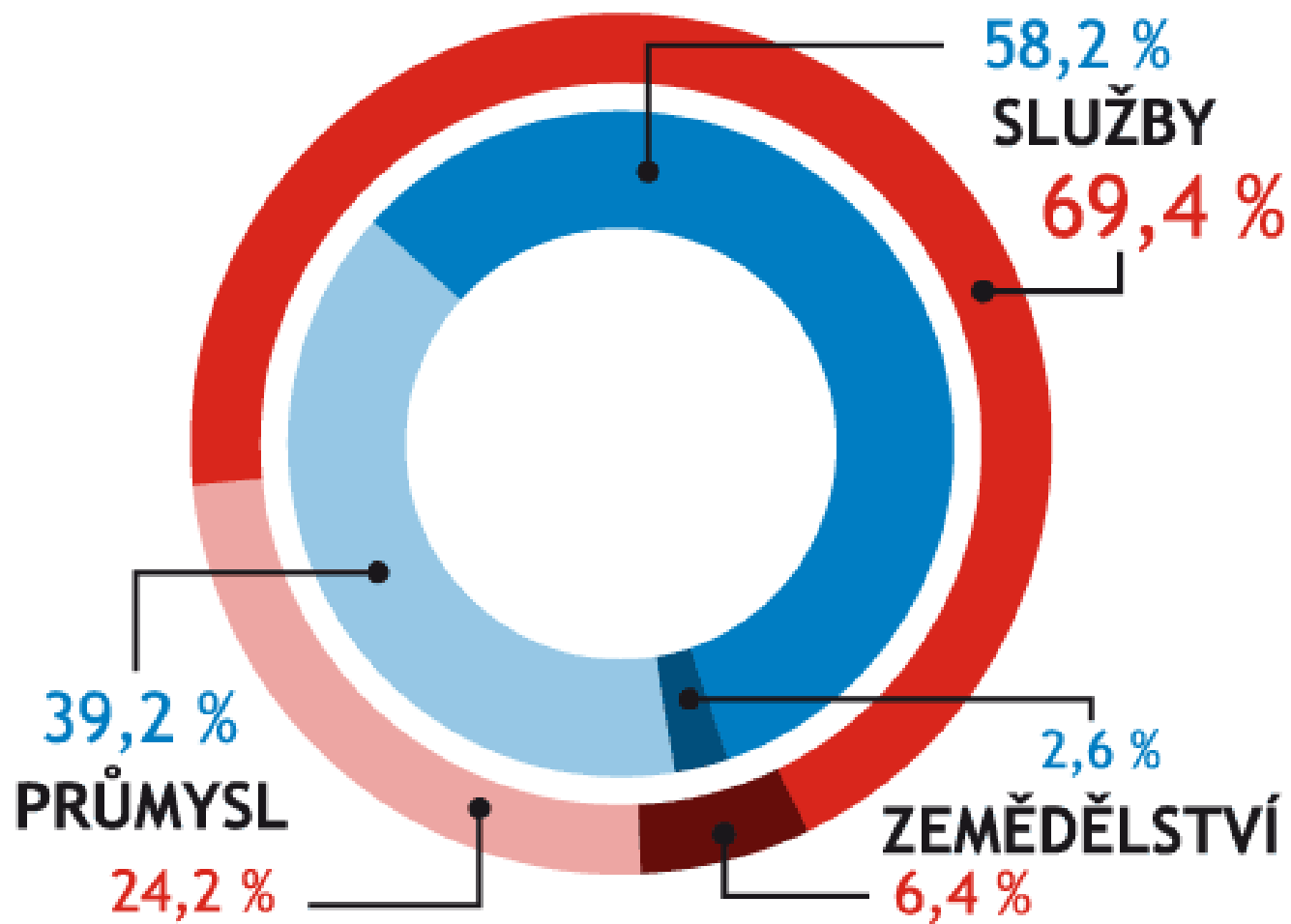
82231 galvanizér, strojník pokovování kovů a drátů
73425 galvanoplastik
73423 galvanotypér
74334 garderobiér
74334 garderobiér divadla a filmového studia
24435 genealog
01011 generál
11281 generál policie
11213 generální konzul
11286 generální ředitel vězeňské služby
11431 generální tajemník humanitární organizace
11432 generální tajemník organizace ochrany prostředí
11432 generální tajemník organizace ochrany přírody
11411 generální tajemník politické strany
11422 generální tajemník zaměstnavatelské organizace
22113 genetický inženýr
22113 genetik
21142 geodet
21143 geofyzik
21148 geofyzik hydrologie
21147 geofyzik vulkanologie
24424 geograf
21145 geolog
21149 geolog paleontolog
21144 geomagnetik
21144 geomorfolog
22217 geriatr

HOSPODÁŘSKÉ SEKTORY

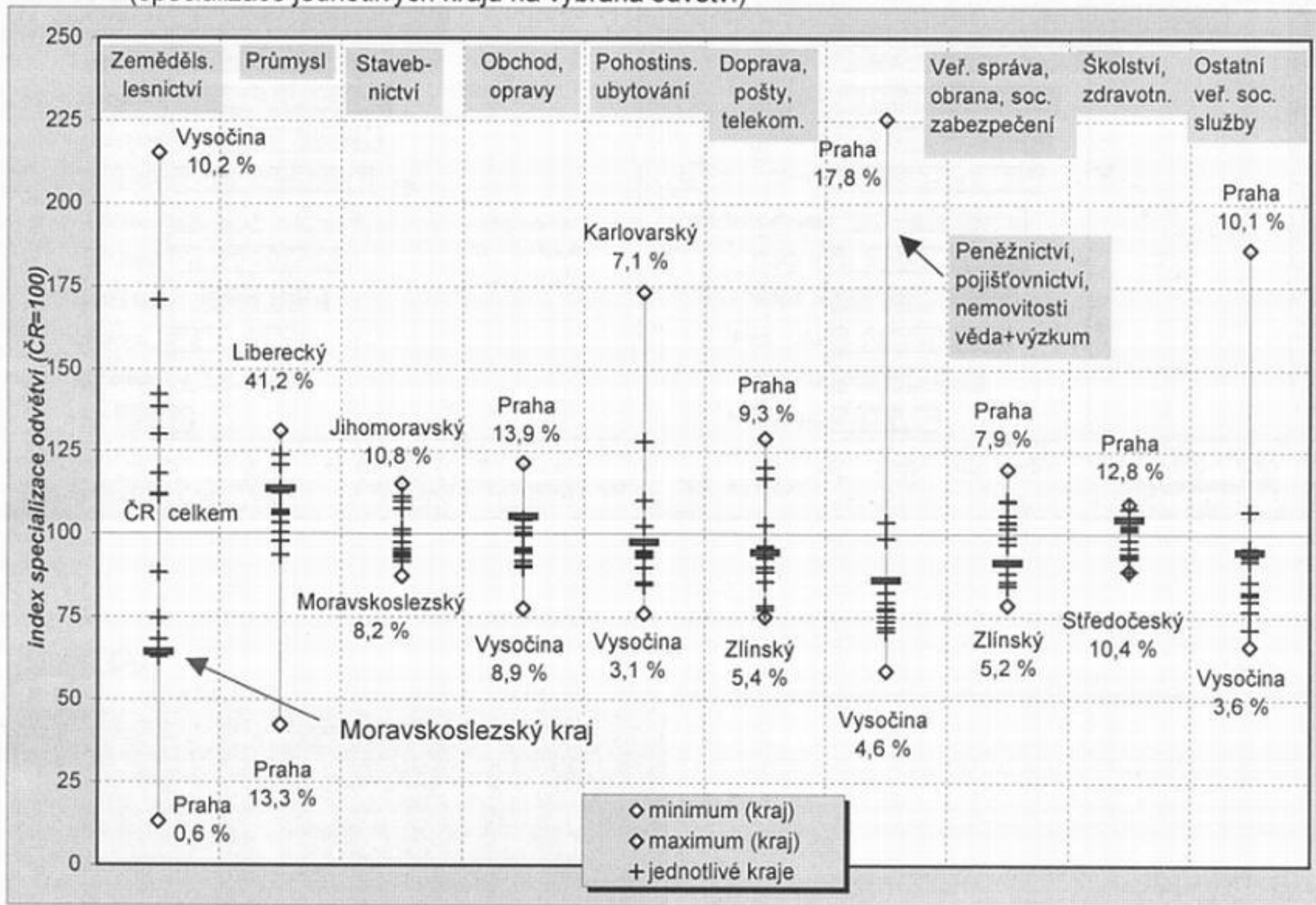
- ◉ 1) sektor primární (tzv. prvovýroba, primér)
  - získání surovin a produktů z přírody a obdělávání půdy, např. těžební průmysl, lesnictví, zemědělství, rybářství
- ◉ 2) sektor sekundární (tzv. druhovýroba, sekundér)
  - zpracování produktů z prvovýroby a výrobu hmotných statků, např. průmysl kožedělný, potravinářský, chemický, stavební
- ◉ 3) sektor terciární (terciér)
  - oblast služeb pro obyvatele, např. doprava a spoje, zdravotnictví, pojišťovnictví, obchod, školství, CR, kultura, komunální služby ...
- ◉ 4) sektor kvartární (kvartér)
  - vzdělání, výchova, věda a výzkum

■ ■ ■ Podíl na tvorbě HDP

■ ■ ■ Podíl na celkové zaměstnanosti

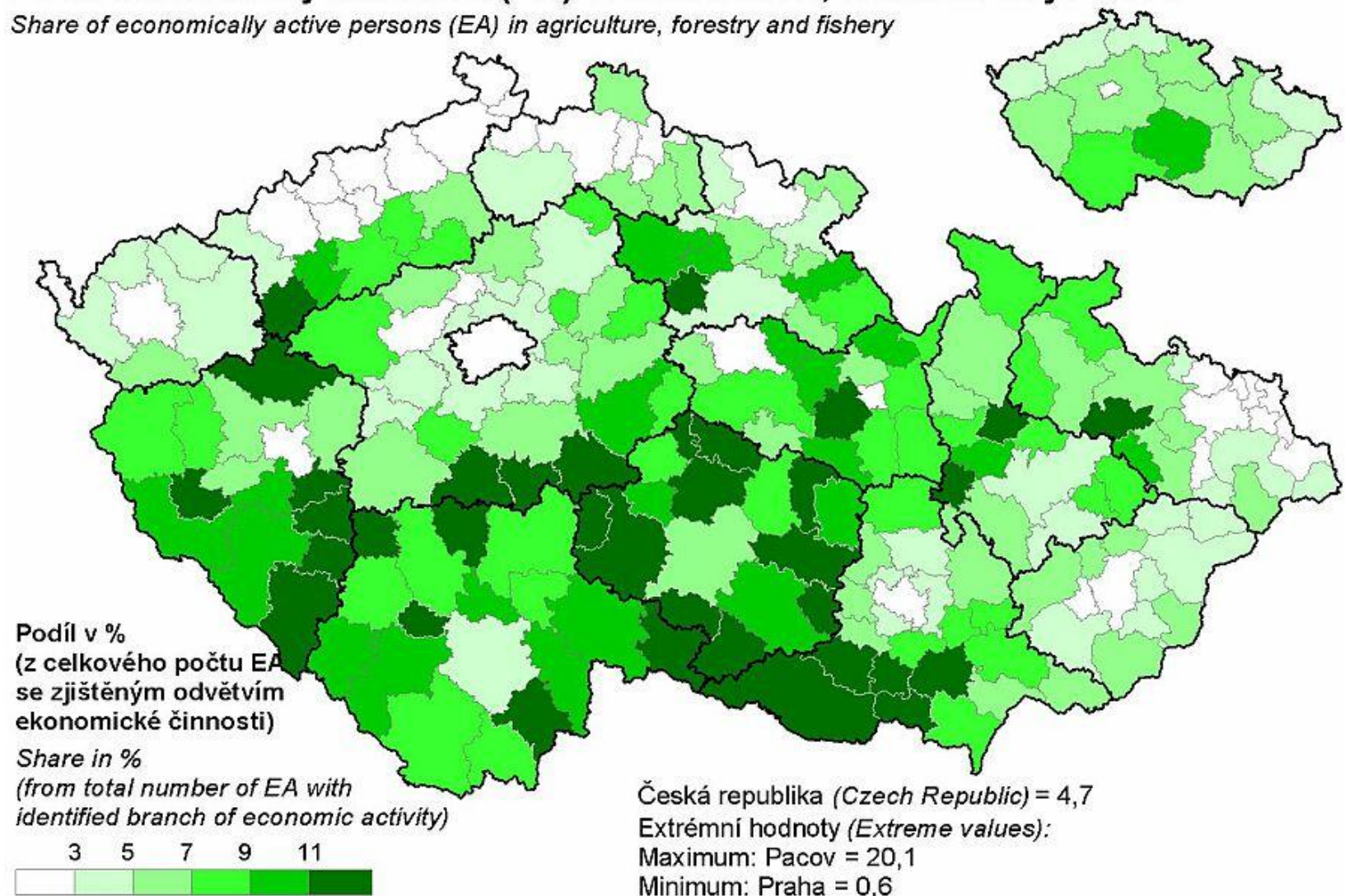
Graf 30. Struktura ekonomicky aktivních podle odvětví ekonomické činnosti
(specializace jednotlivých krajů na vybraná odvětví)

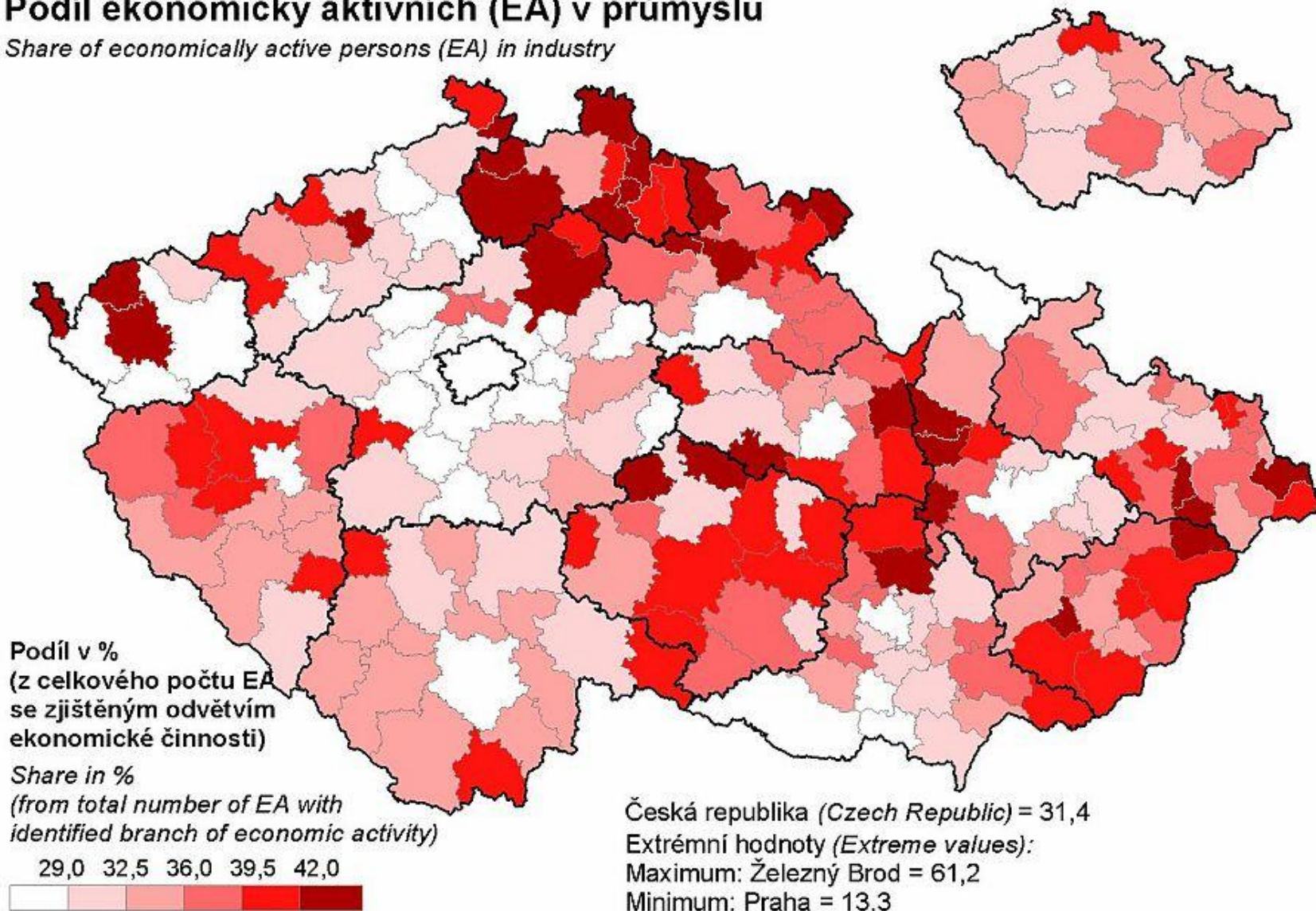
Podíl ekonomicky aktivních (EA) v zemědělství, lesnictví a rybolovu

Share of economically active persons (EA) in agriculture, forestry and fishery

Podíl ekonomicky aktivních (EA) v průmyslu

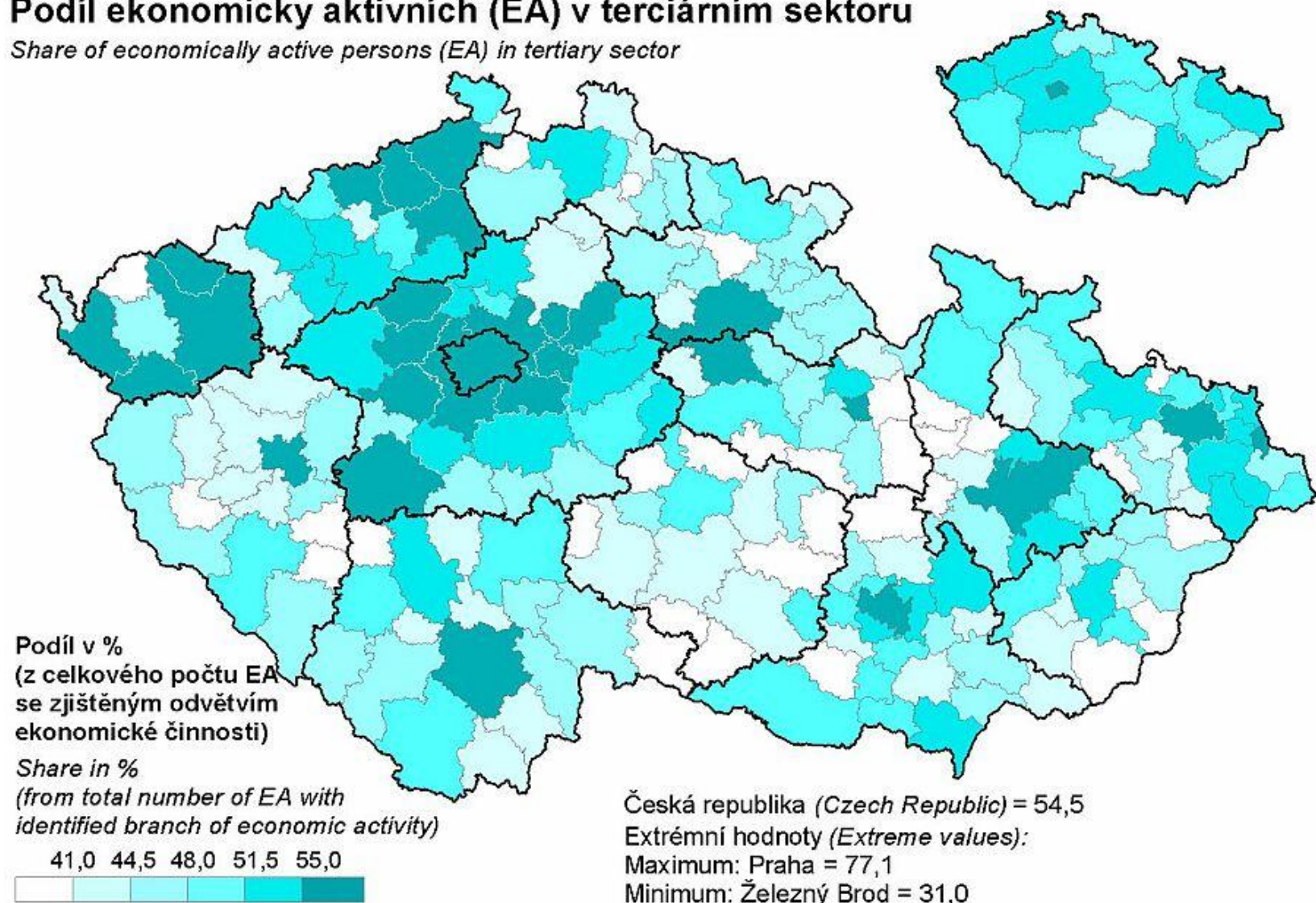
Share of economically active persons (EA) in industry

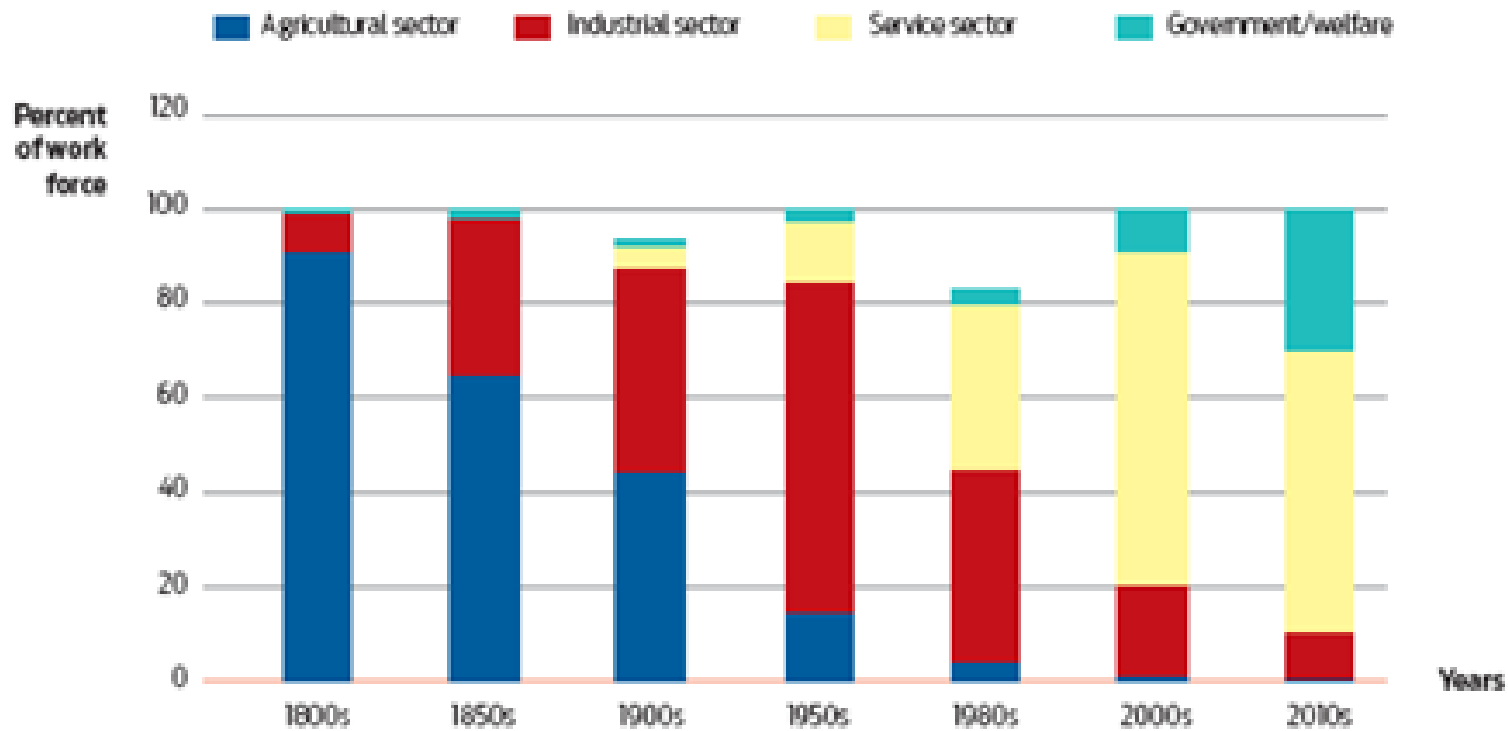

Podíl ekonomicky aktivních (EA) v terciárním sektoru

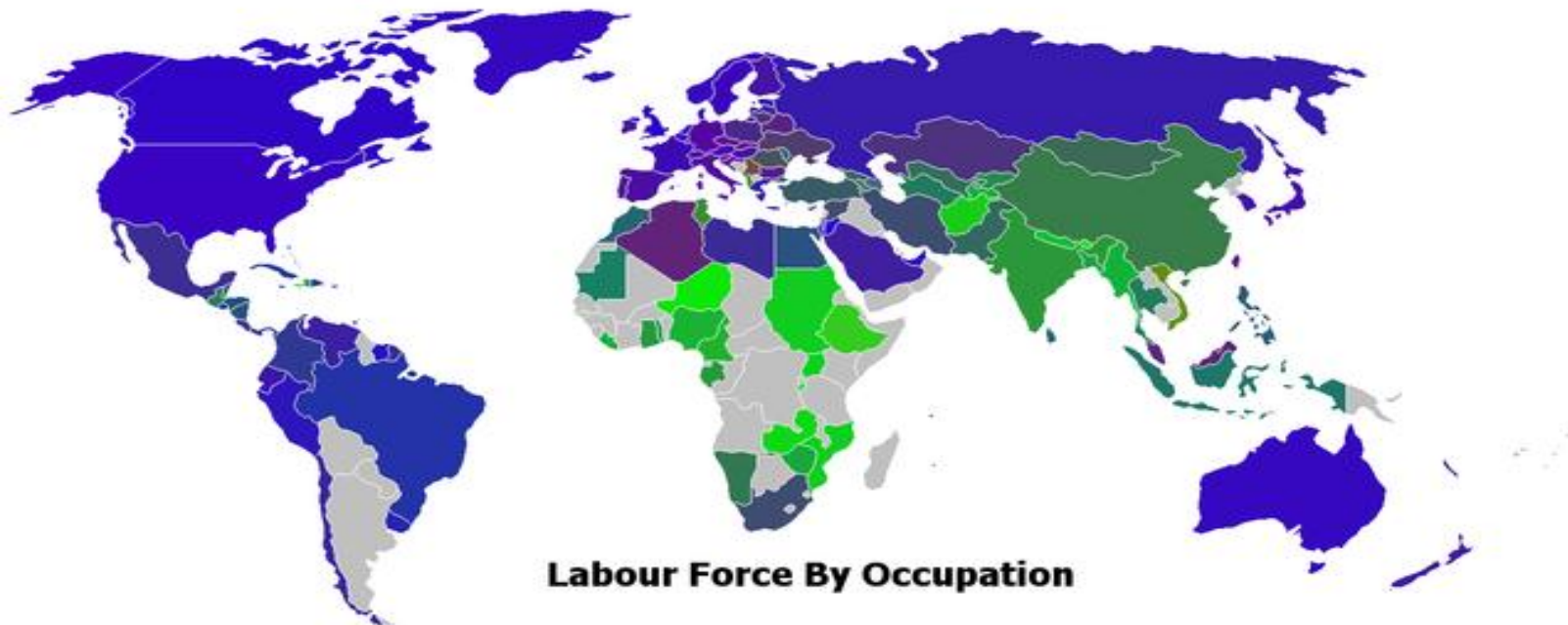
Share of economically active persons (EA) in tertiary sector

General sectoral dynamics of the U.S. economy

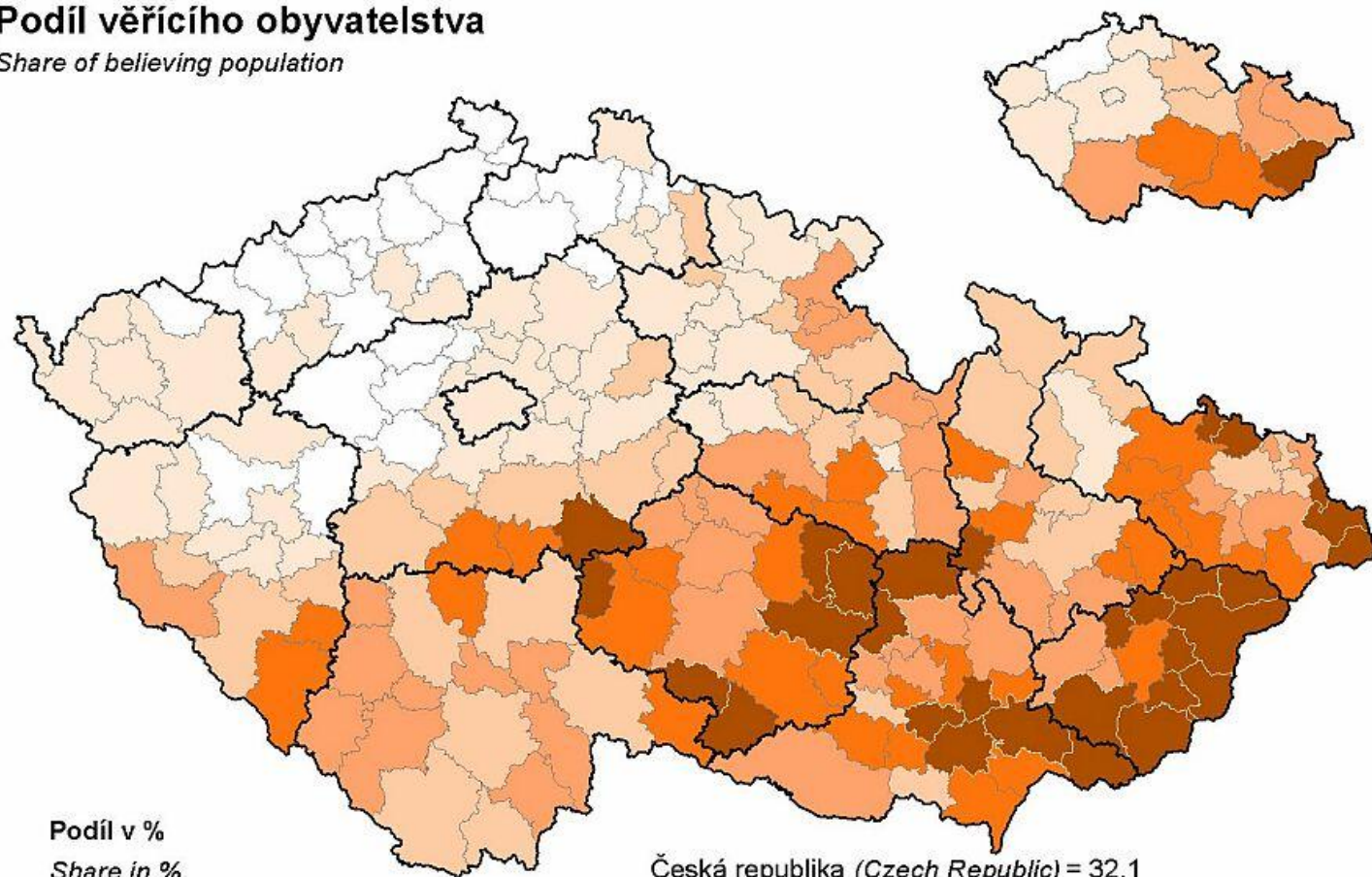
Source: Milan Zelený

Podíl věřícího obyvatelstva

Share of believing population

Podíl v %

Share in %

18 26 34 42 50

